

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 24/1998 vp

Hallituksen esitys liikenne rikoksia koskevan lainsäädännön uudistamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä huhtikuuta 1997 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen liikenne rikoksia koskevan lainsäädännön uudistamisesta (HE 32/1997 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on tämän asian yhteydessä käsitellyt — lakialoitteen laeiksi rikoslain 21 luvun 9 §:n ja rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 13 §:n muuttamisesta (LA 34/1996 vp — Kari Myllyniemi /kesk ym.), jonka eduskunta on 3 päivänä syyskuuta 1996 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi,

— lakialoitteen laiksi rikoslain 23 luvun muuttamisesta (LA 78/1996 vp — Sulo Aittoniemi /kesk), jonka eduskunta on 9 päivänä joulukuuta 1997 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi,

— toivomusaloitteen täysraittisuuden periaatteen toteuttamisesta vesiliikenteessä (TA 15/1995 vp — Bjarne Kallis /skl ym.), jonka eduskunta on 30 päivänä toukokuuta 1995 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi, ja

— toivomusaloitteen täysraittisuuden periaatteen toteuttamisesta tieliikenteessä (TA 16/1995 vp — Bjarne Kallis /skl ym.), jonka eduskunta on niin ikään 30 päivänä toukokuuta 1995 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi.

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti liikennevaliokunta on antanut asiasta lausunnon (LiVL 6/1997 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jarmo Littunen ja lainsäädäntöneuvos Lena Andersson, oikeusministeriö
- poliisiylitarkastaja Esko Ruokonen, sisäasiainministeriö
- hallitusneuvos Jarmo Hirsto, liikenneministeriö
- presidentti Jussi Kivinen, Kouvolan hovioikeus
- käräjätuomari Juhani Mähönen, Joensuun käräjäoikeus
- poliisineuvos Teuvo Veijalainen, Liikkuva poliisi
- ylikomisario Heikki Seppä, Helsingin poliisilaitos
- asianajaja Risto Tuori, Autoliitto
- lakimies Anna-Liisa Tarvainen, Liikenneturva
- ylikonstaapeli Risto Maksimainen, Poliisijärjestöjen liitto
- asianajaja Riitta Leppiniemi, Suomen Asianajajaliitto
- nimismies, johtava kihlakunnansyyttäjä Mikko Pöyry, Suomen Nimismiesyhdistys
- johtava kihlakunnansyyttäjä Christian Lundqvist, Suomen Syyttäjäyhdistys

- varatuomari Asko Nio, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ja Liikennevakuutuskeskus
- professori Pekka Koskinen
- johtaja, oikeustieteen tohtori Tapio Lappi-Seppälä
- varatuomari Henrik Lundsten
- professori Ari-Matti Nuutila
- johtava kihlakunnansyyttäjä, oikeustieteen lisensiaatti Matti Tolvanen
- professori Pekka Viljanen..

Viitetieto

Tällä esityksellä ja hallituksen esityksellä sakkoa, muuntorangaistusta ja rikesakkoa koskevien säännösten uudistamisesta (HE 74/1998 vp) on sisällöllisiä ja säännösten käytäntöön soveltamista koskevia liittymäkohtia. Tämän vuoksi valiokunta on käsitellyt nämä kaksi eri aikoina annettua hallituksen esitystä yhtä aikaa.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan kaikkia liikennemuotoja eli tie-, vesi-, raide- ja ilmailuliikennettä koskevat vankeusuhkaiset rangaistussäännökset keskitettäväksi rikoslakiin. Sakkouhkaiset rikkomus-tyyppisiä tekoja koskevat rangaistussäännökset sen sijaan jäisivät kutakin liikennemuotoa koskevaan erityislainsäädäntöön.

Rikoslain liikenne rikosten perustunnusmerkistö olisi liikenneturvallisuuden vaarantaminen, jolla tarkoitetaan sellaista tahallista tai huolimattomuudesta tapahtuvaa liikennesääntöjen tai liikenteessä edellytettävän huolellisuuden tai varovaisuuden laiminlyömistä, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisten turvallisuudelle. Lisäksi olisi säännös myös törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Rikoslakiin siirrettäisiin myös säännökset eri liikennemuotoja koskevista liikennejuopumuksista, kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta sekä liikennepaosta tieliikenteessä.

Rikoslain 44 luvun 9 §:n säännös, joka koskee alusten yhteentörmäyksen estämiseksi annetun ohjeen ja junaturvallisuutta koskevien määräysten rikkomista, ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana ja 48 luvun ympäristörikkomusta koskevaan 3 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka perusteella voitaisiin rangaista ympäristölle vaaraa aiheuttavasta vesiliikennelain rikkomisesta. Lisäksi tieliikennelakiin, ilmailulakiin ja vesiliikennelakiin ehdotetaan teh-

täväksi lähinnä teknisluonteisia muutoksia korvaamalla niissä olevat rangaistussäännökset asianomaisilta osin viittauksilla rikoslakiin.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Lakialoitteet

Lakialoite 34/1996 vp

Aloitteessa ehdotetaan, että rikoslain 21 luvun 9 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan niissä tapauksissa, joissa kuolema aiheutetaan moottoriajoneuvolla ja aiheuttaja samalla syyllistyy törkeään rattijuopumukseen, rangaistuksen alaraja olisi vähintään 1 vuosi vankeutta eikä 4 kuukautta kuten nykyisin. Samalla ehdotetaan, että rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 13 §:ään lisätään uusi 2 momentti, jonka mukaan tästä rikoksesta ei pääsisi lainkaan ehdonalaiseen vapauteen, vaan rangaistus tulisi suorittaa päivästä päivään. Tuomio tulisi jo alun alkuaan pääsääntöisesti määrätä ehdottomana vankeusrangaistuksena.

Lakialoite 78/1996 vp

Lakialoitteessa ehdotetaan, että moottorikäyttöinen ajoneuvo, jonka kuljettaja on syyllistynyt törkeään rattijuopumukseen, tuomittaisiin rikoslain 2 luvun 16 §:n nojalla menetetyksi.

Toivomusaloitteet***Toivomusaloite 15/1995 vp***

Toivomusaloitteessa ehdotetaan, että täysraittiu-
den periaatteen toteuttamiseksi vesiliikenteessä
hyväksyttäisiin toivomus, että hallitus ryhtyisi
pikaisesti toimiin vesiliikennelainsäädännön
muuttamiseksi täysraittiu-
den periaatteen toteut-
tamiseksi.

Toivomusaloite 16/1995 vp

Toivomusaloitteessa ehdotetaan, että täysraittiu-
den periaatteen toteuttamiseksi tieliikenteessä
hyväksyttäisiin toivomus, että hallitus ryhtyisi
pikaisesti toimiin tieliikennelainsäädännön
muuttamiseksi täysraittiu-
den periaatteen toteut-
tamiseksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT***Yleisperustelut***

Hallituksen esityksessä ehdotetaan eri liikenne-
muotoja koskevien vankeusuhkaisten rangais-
tussäännösten keskittämistä rikoslain kokonais-
uudistuksessa noudatettavan periaatteen mukai-
sesti rikoslakiin. Uudet rangaistussäännökset on
kirjoitettu siten, että tarvittaessa eri liikenne-
muotojen säännökset on sisällytetty yhteen py-
kälään. Jo aikaisemmin rikoslain 23 luvussa ole-
vat tieliikennejuopumussäännökset on uudistet-
tu siten, että moottoriajoneuvon kuljettaminen
alkoholin tai muun huumausaineen vaikutuk-
sen alaisena tulee arvosteltavaksi saman sään-
nöksen perusteella. Rangaistusasteikkoihin eh-
dotettavat muutokset perustuvat ensisijaisesti eri
rangaistussäännösten yhdistämisestä yhteen py-
kälään.

Valiokunta on jo rikoslain kokonaisuudistuk-
sen aikaisemmissa vaiheissa suhtautunut myön-
teisesti uudistuksessa noudattaviin periaattei-
siin (LaVM 6/1990 vp ja LaVM 22/1994 vp),
eikä tämä esitys ole antanut aiheutta uudelleenar-
viointiin. Esitys on tärkeä osa rikoslain koko-
naisuudistusta, koska sillä siirretään käytännös-
sä kaikkein useimmin sovellettavat vankeusuh-
kaiset rangaistussäännökset rikoslakiin. Valio-
kunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seu-
raavin huomautuksin ja lukuisin, lähinnä laki-
teknisin tai kielellisin korjauksin.

Liikennejuoppojen päihdehuolto

Rattijuopumukseen syyllistyvät ovat usein alko-
holiongelmaisia ja sen vuoksi he ovat usein

myös rikoksenuusijoita. Eräiden Suomessa teh-
tyjen tutkimusten mukaan rattijuopumuksesta tai
törkeästä rattijuopumuksesta kiinnijääneistä
kolmasosa tai jopa noin puolet on alkoholin
suurkuluttajia tai alkoholiongelmaisia. Nykyi-
sellään rikosoikeudellinen seuraamusjärjestel-
mä ei pysty tehokkaasti estämään heidän rikol-
lista käyttäytymistään. Liikennejuopumuksen
tehokas vähentäminen edellyttää alkoholistien ja
muiden huumausaineen käyttäjien hoito-
järjestelmän kehittämistä. Ehdotonta vankeus-
rangaistusta suorittavien vankilassa oloaika ja
sen jälkeistä ehdonalaista vapautta on hyödyn-
nettävä päihteiden käytön vähentämiseksi. Van-
keinhoitolaitoksen mahdollisuuksia päihdehoi-
toon on parannettu viime vuoden lopulla hyväk-
syttyillä rangaistusten täytäntöönpanosta anne-
tun lain muutoksilla. Sen sijaan vankien jälki-
huoltoa, ehdonalaisen vapauden koeaika eikä
siihen liittyvää valvontaa ole järjestetty asian-
mukaisesti.

Voimaantulo

Liikennerikossäännöksillä (HE 32/1997 vp)
sekä sakkoa ja rikesakkoa koskevilla säännök-
sillä (HE 74/1998 vp) on läheinen käytännön yh-
teys ja suuri vaikutus erityisesti poliisin työhön.
Uudistukset edellyttävät liikennevalvontaa suo-
rittavien poliisimiesten kouluttamista ja ohjeis-
tamista. Sen vuoksi valiokunta pitää tärkeänä,
että molemmat osauudistukset saatetaan voi-
maan samanaikaisesti tämän vuoden aikana.

*Yksityiskohtaiset perustelut***1. Laki rikoslain muuttamisesta***23 luku. Liikenneturvallisuudesta*

1 §. Liikenneturvallisuuden vaarantaminen. Pykälä on tämän luvun perussäännös, jossa säädetään rangaistavaksi liikenneturvallisuuden vaarantaminen tie-, vesi-, ilma- sekä rautatieliikenteessä.

Pykälän 2 momentin 1 kohta koskee vesiliikennettä. Kohdan sanamuoto voidaan ymmärtää siten, että säännöksen soveltaminen edellyttäisi aluksen olemista kullakin meriteiden sääntöjen tarkoittamassa mielessä. Koska tätä ei ole tarkoitettu, vaan säännös koskee myös ankkuroiduissa aluksissa toimivia henkilöitä, valiokunta ehdottaa kohdan sanamuodon tarkistamista.

Pykälän 3 momentti sisältää rajoitussäännöksen, joka rajaa pykälän soveltamisalan erityislainsäädännössä oleviin sakkouhkaisiin rangaistussäännöksiin nähden. Näistä on käytännössä merkittävin tieliikennelain 103 §:n liikennetrikkomus. Liikenneturvallisuuden vaarantamissäännöstä ei sovelleta menettelyyn, joka on omiaan aiheuttamaan ainoastaan vähäisen vaaran. Samansisältöistä kriteeriä ehdotetaan myös valiokunnassa samanaikaisesti käsiteltävänä olevassa sakkouudistusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 74/1998 vp) rikoslain 2 a luvun 10 §:n 2 momentin 1 kohtaan, joka rajaa rikosakon käyttöalaa. Tämä merkitsee sitä, että jos omiaan vaara on ollut vähäistä suurempi, rangaistus tuomitaan liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, eikä siitä saa määrätä rikesakkoa. Vastaavasti silloin kun vaara on ollut vähäinen, sovelletaan tieliikennelain 103 §:ää ja määrätään pääsääntöisesti rikesakko. Uudet rangaistussäännökset merkitsevät hallituksen esityksessä HE 74/1998 vp ehdotettujen uusien rikosakkoa koskevien säännösten kanssa sitä, että nopeusrajoituksen ylityksen ollessa suurempi kuin 20 km/h, rangaistus tuomitaan rikoslain mukaan eikä rikesakkoa saa määrätä.

Liikenneturvallisuuden omiaan enimmäisrangaistukseksi ehdotetaan kuutta kuukautta vankeutta. Tieliikennelain 98 §:ssä säädetyn liiken-

teen vaarantamisen enimmäisrangaistus on nykyisin kolme kuukautta vankeutta.

Liikennevaliokunta on lausunnossaan esittänyt, ettei enimmäisrangaistusta korotettaisi nykyisestä. Lakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena ei ole yleisesti korottaa tieliikenteessä tehtyjen rikosten rangaistustasoa, vaan enimmäisrangaistuksen ankaroittamisella pyritään selkeyttämään rikoslain ja erityislainsäädännön välistä suhdetta.

Nykyisin tieliikennelaissa olevien liikenteen vaarantamissäännöksen ja liikennetrikkomussäännöksen soveltamiskäytäntö ei ole ollut yhtenäistä tai johdonmukaista. Ehdotuksella pyritään parantamaan sitä. Kolmiportaisen törkeysluokituksen perustunnusmerkistön, liikenneturvallisuuden vaarantamisen, soveltaminen edellyttää, että teko on omiaan aiheuttamaan vähäistä suurempaa vaaraa toisen turvallisuudelle. Tätä lievemmät teot voivat olla rangaistavia tieliikennelain 103 §:n liikennetrikkomuksena.

Uudistuksella korotetaan perustunnusmerkistön soveltamiskäytännöstä, jolloin perussäännöksen mukaan rangaistavat teot ovat aikaisempaa keskimäärin törkeämpiä. Rangaistusasteikkoa arvioitaessa on huomattava myös se, että rangaistussäännökseen on sisällytetty tieliikenteen lisäksi muun muassa ilmaliikenne ja rautatieliikenne, joiden osalta ehdotettu enimmäisrangaistus ei ole liian ankara ja vastaa nykyistä ilmailulaissa olevan lentoturvallisuuden vaarantamissäännöksen rangaistusasteikkoa.

2 §. Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen. Pykälässä säädetään rangaistavaksi liikenneturvallisuuden törkeä vaarantaminen. Tekoon voi syyllistyä moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja.

Moottorikäyttöinen ajoneuvo ehdotetaan määriteltäväksi rikoslain 23 luvun 12 §:n 3 kohdassa, jossa mainitaan muun muassa raitiovaunu. Ehdotus poikkeaa tieliikennelaissa olevasta määritelmästä ja rikoslain 2 a lukuun hallituksen esityksessä HE 74/1998 vp ehdotetusta määritelmästä. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena yhdenmukaistaa rikoslaissa ja tieliikennelaissa olevat määritelmät ja ehdottaa, että pykä-

län 1 momentin ensimmäisessä lauseessa mainitaan raitiovaunu.

Pykälän 1 momentin 3 kohta koskee pysähtymisvelvollisuuden laiminlyöntiä. Pysähtymisvelvollisuuteen voidaan rinnastaa väistämisvelvollisuus, jonka laiminlyönti voi olla myös omiaan aiheuttamaan vakavaa varaa toisen turvallisuudelle. Valiokunta ehdottaa, että kohtaa täydennetään väistämisvelvollisuuden laiminlyönnillä.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaan, joka koskee vesiliikennettä, on tehtävä samanlainen täsmennys kuin edellä on ehdotettu tehtäväksi 1 §:n 2 momentin 1 kohtaan.

Rikoslain törkeitä tekemuotoja koskevat rangaistussäännökset on pyritty kirjoittamaan siten, että säännöksessä luetellaan tyhjentävästi perusteet teon ankarammalle arvostelulle. Puheena oleva 2 § poikkeaa tästä kirjoittamistavasta, pykälässä mainitut ankaroitamisperusteet ovat ainoastaan esimerkkejä. Pykälää ei ole onnistuttu laatimaan tyhjentäväksi, koska liikennesääntöjä voidaan rikkoa hyvin monella sellaisella tavalla, joka ovat omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle. Pykälän esimerkkiluetteloa on arvosteltu, mutta se on tarpeellinen, koska se auttaa löytämään liikennesääntöjen joukosta ne, joiden rikkomisen yhteydessä lähinnä tulee harkittavaksi säännöksen soveltaminen. Luettelon tarkoituksena on myös ohjata tuomioistuinkäytäntöä yhdenmukaiseksi.

Pykälän perusteluissa käsitellään ylinopeuden merkitystä säännöksen soveltamista harkittaessa. Liikennevaliokunta on todennut lausunnossaan, ettei arvioinnissa voi olla lähtökohtana kaavamainen tuntinopeus. Tärkeintä ovat olosuhteet ja niihin soveltuva tilannenopeus. Laki-valiokunta pitää kannanottoa perusteltuna ja toteaa säännöksen sanamuodon ja sen perusteluiden olevan sen mukaiset. Valiokunta katsoo kuitenkin, että perusteluita voidaan selventää seuraavasti:

— Yleensä se, että ylinopeus on enintään 30 km/h, on este 2 §:n soveltamiselle. Pykälä ei siis alemmissa nopeuden ylityksissä tule pääsääntöisesti sovellettavaksi, elleivät tilanteeseen liittyvät tekijät muuta arviota toiseksi.

— Arvioitaessa säännöksen tarkoittamaa ylinopeuden huomattavuutta nykyisessä valvontaja oikeuskäytännössä esiintyvä 50 km/h ylitys saattaa joissakin tapauksissa olla liian ankara edellytys säännöksen soveltamiselle.

Asiantuntijalausunnoissa on huomautettu, ettei pykälässä ole törkeiden rikosten rangaistussäännöksiin tavanomaisesti sisältyvää vaatimusta rikoksen törkeyden kokonaisarvioinnista. Kokonaisharkintalauseke on pykälässä tarpeeton, koska kyseessä on abstraktista vaarantamista edellyttävä rikos, jolloin on arvioitava, onko rikos kokonaisuutena ollut omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

3 §. *Rattijuopumus.* Rattijuopumussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että samaan pykälään sisällytetään sekä alkoholin että muun huumausainteen vaikutuksen alaisena ajaminen.

Muutosehdotus on jakanut mielipiteitä. Valiokunta puoltaa ehdotettua kirjoittamistapaa, koska se yksinkertaistaa merkittävästi liikennejuopumusta ja kulkuneuvon luovuttamista koskevia säännöksiä ja selvittää eri tekemuotojen moitittavuuden välistä suhdetta.

Valiokunta ehdottaa kuitenkin pykälän muuttamista yleiskielen mukaiseksi siten, että alkoholia nautitaan kun taas huumausainetta käytetään. Lisäksi valiokunta ehdottaa 2 kohdan sanamuodon selventämistä päihdyttävien aineiden yhteiskäyttöä koskevan säännöksen osalta.

Huumaavien aineiden osalta ei ole vielä mahdollista asettaa veren tai uloshengitysilman alkoholipitoisuuteen verrattavaa raja-arvoa. Tästä johtuen 2 kohdassa edellytetään, että henkilön kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut. Suorituskyvyn arvioinnissa voidaan vertailukohteena käyttää säännöksessä tarkoitettua humalatilaa vaikuttusta.

Säännökseen on myös lisättävä maininta raitiovaunusta, koska se ehdotetaan poistettavaksi 12 §:n 3 kohdassa olevasta moottoriajoneuvon määritelmästä 2 §:n yhteydessä esitetyin perustein.

Rattijuopumuksen rangaistusasteikko on sakko tai enintään kolme kuukautta vankeutta. As-

teikko on alun perin vuodelta 1976 eikä sitä muutettu vuonna 1994, jolloin rattijuopumus-säännöksiä viimeksi uudistettiin. Hallituksen esityksessä ei myöskään ehdoteta rattijuopumuksen rangaistusasteikkoa muutettavaksi. Liikennevaliokunnan käsityksen mukaan rangaistuskäytäntö on nykyisin liian lievä. Arvioituaan rattijuopumuksen vaarallisuutta tieliikenneturvallisuudelle lakivaliokunta ehdottaa, että enimmäisrangaistus korotetaan kuudeksi kuukaudeksi vankeutta.

4 §. Törkeä rattijuopumus. Pykälän 3 kohta koskee huumausaineen ja huumausaineen sekä alkoholin yhteisvaikutuksen alaisena tapahtuvaa kuljettamista.

Osa asiantuntijoista on pitänyt kohtaa tarpeettomana, koska 2 kohdan säännös kattaa samat tilanteet. Valiokunta toteaa, että 3 kohta on selkeyden vuoksi syytä säilyttää. Kohtaan on kuitenkin tehtävä vastaava huumausaineiden yhteiskäyttöä koskeva muutos kuin 3 §:ään. Lisäksi pykälän kirjoittamistapa on kokonaisuudessaan yhdenmukaistettava 3 §:n kanssa.

5 §. Vesiliikennejuopumus. Pykälän alussa määritellään, minkälaisen alusten ohjailu- tai turvallisuustehtävissä olevia henkilöitä säännös koskee.

Määritelmän sijoitus heikentää säännöksen luettavuutta. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että aluksen määritelmä sijoitetaan pykälän uudeksi 2 momentiksi. Lisäksi pykälän kirjoittamistapa on yhdenmukaistettava 3 §:n kanssa.

6 §. Ilmaliikennejuopumus ja 7 §. Junaliikennejuopumus. Pykälien kirjoittamistapa on yhdenmukaistettava 3 §:n kanssa.

8 §. Kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle, 10 §. Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta ja 11 §. Liikennepako tieliikenteessä. Pykäliin on lisättävä maininta raitiovaunusta, koska se ehdotetaan poistettavaksi 12 §:n 3 kohdassa olevasta moottoriajoneuvon määritelmästä 2 §:n yhteydessä esitetyn perustein.

10 §. Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta. Eri laeissa olevat eri liikennemuotoja koskevat säännökset ehdotetaan yhdistettäväksi yhdeksi pykäläksi. Tästä johtuen rikosnimike ei kaikilta osin vastaa säännöksen soveltamisalaa. Rikosnimikkeen täsmällisyyden vuoksi ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista jakaa säännöksiä eri pykäliin tai pidentää rikosnimikettä.

Tieliikennelain 102 §:ssä säädetyn ajo-oikeudetta ajon enimmäisrangaistus on kolme kuukautta vankeutta. Tämän osalta ehdotettu kuuden kuukauden enimmäisrangaistuksen sisältävä rangaistusasteikko on ankarampi. Ankarampi enimmäisrangaistus on perusteltu, koska säännös kattaa eri liikennemuodot. Asteikon korottamisella ei ole tarkoitus kuitenkaan muuttaa nykyistä tieliikennettä koskevaa rangaistuskäytäntöä.

12 §. Määritelmät. Valiokunta ehdottaa, että 3 kohdan moottorikäyttöisen ajoneuvon määritelmästä poistetaan raitiovaunu, jolloin määritelmä on samansisältöinen tieliikennelainsäädännön ja rikoslain 2 a lukuun ehdotetun määritelmän kanssa. Lisäksi pykälässä oleva painovirhe on korjattava.

2. Laki tieliikennelain muuttamisesta

70 §. Ajokorttilupa (Uusi). Pykälässä säädetään ajokorttiluvan myöntämisen edellytyksistä. Pykälän 3 momentissa mainitaan nykyinen tieliikennelain 102 §:ssä säädetty ajo-oikeudetta ajo. Kun vastaava säännös nyt sijoitetaan rikoslain 23 luvun 10 §:ään, kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta, on 70 §:ssä mainittu rikosnimike korjattava.

75 §. Perusteet ajokieltoon määräämiselle (Uusi). Pykälässä säädetään, milloin moottoriajoneuvon kuljettaja on määrättävä ajokieltoon.

Pykälän 1 momentissa luetaan eräitä rikosnimikkeitä, jotka on muutettava vastaamaan uusia rikoslainsäädännön käytettäviä nimikkeitä.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa oleva viittaus tieliikennelakiin on muutettava viittaukseksi rikoslain 23 luvun 1 §:ään. Momentin 4 koh-

dassa oleva rikosnimike on muutettava vastaamaan uutta nimikettä ja 5 kohdan viittausta on täydennettävä, koska nykyisin tieliikennelaissa olevat rangaistussäännökset siirretään rikoslakiin. Valiokunta ehdottaa, että 5 kohtaan lisätään viittaus rikoslain 23 luvun 1, 10 ja 11 §:ään. Tällöin liikennejuopumus moottorittomalla ajoneuvolla ei säännöksen mukaan johtaisi ajokieltoon. Käytännössä tämä ei merkitse muutosta, koska näissä tapauksissa ei ajokieltoa nykyisinkään määrätä.

76 §. *Perusteet väliaikaiseen ajokieltoon määräämiselle (Uusi).* Pykälässä säädetään, milloin poliisimies voi määrätä ajo-oikeuden haltijan väliaikaiseen ajokieltoon. Pykälän 1 ja 2 kohdassa asetetaan ajokieltoon määräämiselle erilaiset todennäköisyysvaatimukset epäiltäessä henkilön syyllistyneen rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen kuin epäiltäessä syyllistymistä törkeään liikenteen vaarantamiseen tai huumautuneena ajamiseen. Vaatimukset eroavat toisistaan, koska alkoholin nauttimisesta johtuva rattijuopumus voidaan todentaa puhalluskokeella, mutta huumausaineen käyttö on todettava myöhemmin tehtävällä veri- tai virtsakokeella. Valiokunta ehdottaa, että

— pykälän 1 kohdassa mainitaan nykyisten rikosnimikkeiden sijasta rikoslain 23 luvun 3 §:n 1 kohdassa ja 4 §:ssä tarkoitettu rattijuopumus sekä

— pykälän 2 kohdassa törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen ja rikoslain 23 luvun 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettu rattijuopumus.

Ehdotus lieventää väliaikaiseen ajokieltoon määräämisen edellytyksiä epäiltäessä henkilön syyllistyneen törkeään rattijuopumukseen huumausaineen tai huumausaineen ja alkoholin yhteiskäytön jälkeen. Ehdotus merkitsee sitä, että väliaikainen ajokielto jatkuu myös tässä tapauksessa suoraan lain nojalla tuomioistuinkäsittelyyn asti, kun nykyään poliisin on erikseen päätettävä väliaikaisen ajokiellon voimassa pitämisestä.

3. Laki vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta

24 §. *Rangaistukset.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi muun muassa siten, että siinä viitataan rikoslain 23 luvun 1 §:ään liikenneturvallisuuden vaarantaminen ja 2 §:ään törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen.

Valiokunta ehdottaa säännöksen täydentämistä myös viittauksilla 23 luvun 5 §:ään vesiliikennejuopumus, 8 §:ään kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle ja 10 §:ään kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta.

4. Laki ilmailulain 86 ja 87 §:n muuttamisesta

86 §. *Liikenneturvallisuuden vaarantaminen ja 87 §. Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen.* Ilmailulain rangaistussäännökset lentoturvallisuuden vaarantamisesta ja törkeästä lentoturvallisuuden vaarantamisesta ehdotetaan korvattavaksi rikoslain 23 luvun 1 ja 2 §:n säännöksillä, jolloin ilmailulain 86 ja 87 § ehdotetaan muutettavaksi viittausäännöksiksi.

Valiokunta ehdottaa, että mainitut pykälät yhdistetään ja sijoitetaan 86 §:ään.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös rikoslain 23 luvun 8 §:ään rangaistussäännöstä kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle ja 10 §:ään säännöstä kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta, jotka koskevat muun muassa ilmailukennettä. Nykyisin ilmailulaissa ei ole rangaistussäännöstä ilma-aluksen luovuttamisesta juopuneelle. Sen sijaan ilmailulain 89 §:n 9 kohdassa säädetään rangaistavaksi muun muassa toimiminen ilman lupakirjaa, kelpoisuustodistusta, kelpuutusta tai kelpoisuutta. Valiokunta katsoo tämän säännöksen olevan rikoslain uuden säännöksen kanssa päällekkäinen.

Jotta ilmailulain rangaistussäännökset saataisiin yksiselitteisiksi ja kattaviksi, valiokunta ehdottaa, että 89 §:n 9 kohta kumotaan ja 87 §:ssä viitataan mainittuihin rikoslain 23 luvun 8 ja 10 §:ään. Edelleen pykälän otsikko muutetaan vastaamaan sen uutta sisältöä.

88 §. *Huumaavan aineen käyttäminen ilmailussa (Uusi)*. Pykälä sisältää sakkouhkaisen rangaistussäännöksen huumaavan aineen käyttämisestä ilmailussa.

Rangaistussäännös on toissijainen ankarampiin rangaistussäännöksiin nähden. Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 2 momentti, jossa viitataan rikoslain 23 luvun 6 §:ään ilmailukennejuopumus.

Valiokunnan muutosehdotusten vuoksi lain nimikettä ja johtolausetta on tarkistettava.

5. Laki merilain 20 luvun 12 §:n muuttamisesta (Uusi lakiehdotus)

Merilain 20 luvun 12 §:ssä viitataan rikoslain 23 luvun voimassa oleviin pykäliin vesiliikennejuopumuksesta ja kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle.

Viittaussäännöksessä olevien pykälien numerointi jää virheelliseksi, jollei sitä muuteta vastaamaan 23 luvun uutta pykäläjärjestystä. Valiokunta ehdottaa, että tämän lakiteknisen korjauksen tekemiseksi hyväksytään uusi 5. lakiehdotus.

Eduskunta-aloitteet

Lakialoitteet

Lakialoite 34/1996 vp. Osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista on arvioinut aloitetta ja oikeusministeriö on antanut siitä valiokunnan pyynnöstä lausunnon. Lausunnoissa ei ole puollettu aloitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Rikoslaissa on säädetty törkeän kuolemantuottamuksen rangaistusasteikoksi vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Jos tekijä samalla syyllistyy törkeään rattijuopumukseen, on ankarin käytettävissä oleva rangaistus rikoslain 7 luvun säännösten perusteella kahdeksan vuotta vankeutta. Toisin sanoen nykyisin tuomittavissa oleva enimmäisrangaistus on ankarampi kuin mitä aloitteessa on ehdotettu.

Käytännössä tällaisista rikoksista tuomittavat rangaistukset ylittävät tuntuvasti aloitteessa ehdotetun yhden vuoden vähimmäisrangaistuksen.

Aloitteessa ehdotetaan myös, ettei samalla teolla törkeään rattijuopumukseen ja törkeään kuolemantuottamukseen syyllistynyttä saa päästää lainkaan ehdonalaiseen vapauteen. Ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskevien säännösten muuttaminen yhden rikostyyppin osalta ei ole sovelias keino ankaroittaa rangaistusjärjestelmää. Poikkeukset yhdenmukaisiin säännöksiin perustuvista vapautumisajoista voivat johtaa epäyhtenäiseen ja epätarkoituksenmukaiseen järjestelmään. Törkeää rattijuopumusta ja törkeää kuolemantuottamusta ei ole myöskään perusteltua asettaa eri asemaan kuin muita vakavia, esimerkiksi henkeen ja terveyteen tai seksuaaliseen koskemattomuuteen kohdistuvia rikoksia. Näillä perusteilla valiokunta ehdottaa, että lakialoite hylätään.

Lakialoite 78/1996 vp. Rikoslain menettämisseuraamusta koskevia säännöksiä ei ole vielä uudistettu rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Säännösten uudistamisesta on valmistunut työryhmän mietintö vuonna 1996 ja asian jatkovalmistelu on kesken. Valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena tässä vaiheessa arvioida tai muuttaa voimassa olevia säännöksiä ja ehdottaa, että lakialoite hylätään.

Toivomusaloitteet

Toivomusaloite 15/1995 vp. Valiokunta ehdottaa, että rikoslain 23 luvun 5 §:ssä vesiliikennejuopumuksen veren alkoholipitoisuuden raja on 1,00 promillea. Tästä kannasta seuraa, että toivomusaloite on hylättävä.

Toivomusaloite 16/1995 vp. Valiokunta ehdottaa, että rikoslain 23 luvun 3 §:ssä rattijuopumuksen veren alkoholipitoisuuden raja on 0,5 promillea ja 4 §:ssä törkeän rattijuopumuksen 1,2 promillea. Näistä kannoista seuraa, että toivomusaloite on hylättävä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1.—4. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ,

että hyväksytään uusi 5. lakiehdotus (Valiokunnan uusi lakiehdotus) ,

että lakialoitteet 34/1995 vp ja 78/1996 vp hylätään ja

että toivomusaloitteet 15/1995 vp ja 16/1995 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 44 luvun 9 §, sellaisena kuin se on osittain laissa 578/1995,
muutetaan 23 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä lisätään 48 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa (poist.) laissa 578/1995 uusi 4 momentti seuraavasti:

23 luku

Liikennenerikoksista

1 §

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Joka tienkäyttäjänä tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tieliikennelakia (267/1981) tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava *liikenneturvallisuuden vaarantamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Liikenneturvallisuuden vaarantamisesta tuomitaan myös se, joka 1 momentissa tarkoitetulla tavalla

1) ollessaan vastuussa aluksen ohjailusta tai *aluksen* kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä rikkoo vesiliikennelakia (463/1996) tai sen nojalla annettuja taikka alusten yhteen törmäämisen ehkäisemisestä merellä, sisäisillä kulkuvesillä tai kanavassa annettuja säännöksiä tai määräyksiä,

2) ohjatessaan ilma-alusta tai toimiessaan sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä tai muulla tavoin rikkoo ilmailulakia (281/1995) tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai

3) kuljettaessaan junaa tai toimiessaan muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä rikkoo junaturvallisuutta koskevia määräyksiä.

(3 mom. kuten HE)

2 §

Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Jos liikenneturvallisuuden vaarantamisessa moottorikäyttöisen ajoneuvon tai raitiovaunun kuljettaja tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) huomattavasti ylittää sallitun enimmäisnopeuden,

2) ryhtyy ohittamaan näkyvyyden ollessa turvalliseen ohitukseen riittämätön taikka ohituksen ollessa muutoin kielletty,

3) laiminlyö liikenneturvallisuuden vaatiman pysähtymisvelvollisuuden tai väistämisvelvollisuuden taikka

4) muulla näihin rinnastettavalla tavalla rikkoo liikennesääntöjä

siten, että rikos on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, hänet on tuomittava *törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta* vähintään 30 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta tuomitaan myös se, joka liikenneturvallisuuden vaarantamisessa tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) ollessaan vastuussa aluksen ohjailusta tai *aluksen* kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä laiminlyö asianmukaisen tähytyksen, ei noudata olosuhteisiin nähden turvallista nopeutta tai yhteentörmäämisen vaarassa väistämisvelvollisuutta tai muulla näihin rinnastettavalla tavalla rikkoo vesiliikennelaissa säädettyjä tai sen nojalla annettuja taikka alusten yhteentörmäämisen ehkäisemisestä merellä, sisäisillä kulkuvesillä tai kanavassa annettuja säännöksiä tai määräyksiä,

2) ohjatessaan ilma-alusta tai toimiessaan sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä tai muulla tavoin rikkoo ilmailulaissa säädettyjä tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai

3) kuljettaessaan junaa tai toimiessaan muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä rikkoo junaturvallisuutta koskevia määräyksiä

siten, että rikos on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

3 §

Rattijuopumus

Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua

1) *nautittuaan* alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä

tällöin on vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai

2) *käytettyään* muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta *ja alkoholia* niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut,

on tuomittava *rattijuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään *kuudeksi* kuukaudeksi.

4 §

Törkeä rattijuopumus

Jos rattijuopumuksessa

1) rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,2 promillea tai hänellä on vähintään 0,60 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai

2) rikoksenteikijän kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut taikka

3) rikoksenteikijä on *käyttänyt* muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta *ja alkoholia* niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut,

ja olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, rikoksenteikijä on tuomittava *törkeästä rattijuopumuksesta* vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Vesiliikennejuopumus

Joka ohjailee (*poist.*) alusta (*poist.*) tai toimii (*poist.*) aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä (*poist.*)

1) *nautittuaan* alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 1,0 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,50 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai

2) *käytettyään* muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta *ja alkoholia*

niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut,

ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava *vesiliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Vesiliikennejuopumuksesta ei kuitenkaan tuomita silloin, kun ohjailtavana on ollut soutuveine, purjejolla tai niihin rinnastettava vesikulkuneuvo tai kun 1 momentissa tarkoitettu tehtävä on ollut tällaisessa aluksessa. (Uusi 2 mom.)

6 §

Ilmaliikennejuopumus

Joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä (*poist.*)

1) *nautittuaan* alkoholia niin, että hänen vereensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai

2) *käytettyään* muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta *ja alkoholia* niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut,

on tuomittava *ilmaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

7 §

Junaliikennejuopumus

Joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä (*poist.*)

1) *nautittuaan* alkoholia niin, että hänen vereensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,25 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen

kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai

2) *käytettyään* muuta huumavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta *ja alkoholia* niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut,

on tuomittava *junaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

8 §

Kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle

Joka luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon, *raitiovaunun*, junan, 5 §:ssä tarkoitetun aluksen tai ilma-aluksen kuljetettavaksi, ohjailtavaksi tai ohjattavaksi henkilölle, joka ilmeisesti on siinä tilassa, että syyllistyy 3—7 §:ssä mainittuun rikokseen, taikka luovuttaa tällaiselle henkilölle 5—7 §:ssä tarkoitetun tehtävän, on tuomittava *kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 §

(Kuten HE)

10 §

Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta

Joka kuljettaa, ohjailee tai ohjaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa, *raitiovaunua*, junaa, alusta tai ilma-alusta ajo-oikeudetta tai ilman vaadittavaa pätevyyttä osoittavaa lupakirjaa, on tuomittava *kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

(2 mom. kuten HE)

11 §

Liikennepako tieliikenteessä

Jos moottorikäyttöisen ajoneuvon tai *raitiovaunun* kuljettaja liikenneonnettomuuteen osallisena laiminlyö velvollisuutensa heti pysäyttää

ja kykynsä mukaan avustaa vahingoittuneita, hänet on tuomittava, jollei teosta ole muualla laisaa säädetty ankarampaa rangaistusta, *liikenne-paosta tieliikenteessä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

12 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *tienkäyttäjällä* jokaista, joka on tiellä taikka sillä olevassa ajoneuvossa tai raitiovaunussa ;

2) *huumaavalla aineella* myös suorituskykyä heikentävää lääkettä;

3) *moottorikäyttöisellä ajoneuvolla* konevoimalla kulkevaa ajoneuvoa; moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ovat moottoriajoneuvo, traktori, moottorityökone ja maastoajoneuvo (*poist.*) ;

4) *aluksella* veteen tukeutuvaa ja vesillä liikumiseen tarkoitettua kulkuvälinettä ja laitetta;

5) *junalla* veturia tai veturin ja vaunujen muodostamaa kokonaisuutta sekä muuta konevoimalla kulkevaa raidekulkuneuvoa lukuun ottamatta raitiovaunua; sekä

6) *junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavalla tehtävällä* sellaista tehtävää, jossa virheellinen menettely tai laiminlyönti voi vaarantaa junaliikenteen turvallisuutta, mukaan lukien ratapihalla tai teollisuusraiteilla tapahtuva vaunujen liikuttaminen järjestely- ja vaihtotyössä.

48 luku

Ympäristörikoksista

3 §

(Kuten HE)

Voimaantulosäännös

(Kuten HE)

2.

Laki**tieliikennelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 70 §:n 3 momentti, 75 §:n 1 ja 2 momentti, 76 ja 98—102 § sekä 104 §:n 1 momentti

sellaisina kuin niistä ovat 70 §:n 3 momentti laissa 571/1994, 75 §:n 1 momentti laissa 676/1990, 75 §:n 2 momentti laissa 676/1990, 754/1995, 1242/1997 ja 547/1998, 76 § mainituissa laissa 676/1990 ja 1242/1997 sekä 102 § mainituissa laissa 676/1990, seuraavasti:

70 § (Uusi)

Ajokorttilupa

Ajokorttilupaa ei kuitenkaan myönnetä sille, joka on ajokiellossa tai väliaikaisessa ajokiellossa, eikä ilman erityistä syytä sille, joka viimeksi kuluneen vuoden aikana on syyllistynyt

rikoslain 23 luvun 10 §:ssä tarkoitettuun moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettamiseen oikeutta . Ajokorttilupaa ei myönnetä myöskään, jos viranomaisen tiedossa on, että hakija on ajokiellossa jossakin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen jäsenvaltiossa.

75 § (Uusi)

Perusteet ajokieltoon määräämiselle

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja on määrättävä ajokieltoon, jos hänen todetaan syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen (*poist* .).

Ajo-oikeuden haltija on, jollei 78 §:n 2 tai 4 momentista taikka 80 §:stä muuta johdu, määrättävä ajokieltoon:

1) jos hän ei enää täytä 70 §:n 1 momentissa säädettyjä ajokorttiluvan myöntämisen edellytyksiä;

2) jos hän ei poliisin asettamassa määrääjässä ole toimittanut vaadittua lääkärintodistusta tai optikon antamaa todistusta taikka suorittanut hyväksytysti uutta kuljettajantutkintoa, ajokoetta tai ajonäytettä;

3) jos hän on moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessaan syyllistynyt rikoslain 23 luvun 1 §:n nojalla rangaistavaan tekoon, joka osoittaa vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan;

4) jos hän on syyllistynyt kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta ;

5) jos hän on vähintään neljästi kahden vuoden tai kolmasti vuoden kuluessa syyllistynyt tämän lain tai rikoslain 23 luvun 1, 10 tai 11 §:n nojalla rangaistavaan tekoon, lukuun ottamatta muita rikesakolla rangaistavia tekoja kuin ylinopeusrikkomuksia, taikka liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annetun lain (546/1998) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettuun paljastinlaiterikkomukseen; tai

6) jos hänet on ulkomailla tuomittu liikennejuopumuksesta moottorikäyttöisellä ajo-

neuvolla tai hän on siellä syyllistynyt tällaiseen tekoon.

76 § (Uusi)

Perusteet väliaikaiseen ajokieltoon määräämiselle

Poliisimies voi määrätä ajo-oikeuden haltijan väliaikaiseen ajokieltoon ja ottaa ajokortin haltuunsa:

1) jos on todennäköistä syytä epäillä hänen syyllistyneen rikoslain 23 luvun 3 §:n 1 kohdassa tai 4 §:ssä tarkoitettuun rattijuopumusrikokseen ;

2) jos on syytä epäillä hänen syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen tai rikoslain 23 luvun 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun rattijuopumusrikokseen ;

3) jos on todennäköistä, että edellytykset ajokiellon määräämiselle 75 §:n 2 momentin 3—6 kohdan tai 3 momentin nojalla ovat olemassa; tai

4) jos on ilmeistä, että ajo-oikeuden haltijan ajokyky on sairauden, vian tai muun sellaisen syyn vuoksi siinä määrin heikentynyt, että siitä aiheutuu ajon jatkuessa olennaista vaaraa muulle liikenteelle eikä terveydentilan selvittämistä 73 §:n 2 momentin mukaisesti voida tästä syystä pitää yksinään riittävänä.

98—102 ja 104 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki

vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä kesäkuuta 1996 annetun vesiliikennelain (463/1996) 24 §:n 2 momentti seuraavasti:

24 §

Rangaistukset

— — — — —
Rangaistus liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, (poist .) törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, vesiliikennejuopumuksesta, kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle ja kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta säädetään rikoslain 23 luvun 1, 2, 5, 8 ja 10 §:ssä

. Rangaistus sellaisesta tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta tehdystä tämän lain 5 §:n rikkomisesta taikka 15 tai 16 §:n nojalla annettujen kieltojen tai rajoitusten rikkomisesta, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa ympäristölle, säädetään rikoslain 48 luvun 3 §:n 4 momentissa.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

4.

Laki**ilmailulain (poist.) muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetun ilmailulain (281/1995) 89 §:n 9 kohta, muutetaan (poist.) 86 ja 87 § ja

lisätään 88 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

86 §

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Rangaistus liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta säädetään rikoslain 23 luvun 1 ja 2 §:ssä .

87 §

Kulkuneuvon luovuttaminen juopuneelle ja kuljettaminen oikeudetta

Rangaistus kulkuneuvon luovuttamisesta juopuneelle ja kuljettamisesta oikeudetta säädetään rikoslain 23 luvun 8 ja 10 §:ssä .

88 § (Uusi)

Huumaavan aineen käyttäminen ilmailussa

— — — — —
Rangaistus ilmaliikennejuopumuksesta säädetään rikoslain 23 luvun 6 §:ssä. (Uusi 2 mom.)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan uusi lakiehdotus

5.

Laki

merilain 20 luvun 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetun merilain (674/1994) 20 luvun 12 § seuraavasti:

20 luku	<i>Tämä laki tulee voimaan</i>	<i>päivä-</i>
Rangaistussäännökset	<i>nä</i>	<i>kuuta 199</i> .

12 §

Viittaussäännös

Rangaistus vesiliikennejuopumuksesta ja kul-
kuneuvon luovuttamisesta juopuneelle sääde-
tään rikoslain 23 luvun 5 ja 8 §:ssä.

Helsingissä 21 päivänä tammikuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Henrik Lax /r	Reino Ojala /sd
vpj.	Matti Vähänäkki /sd	Markku Pohjola /sd
jäs.	Sulo Aittoniemi /kesk	Heikki Rinne /sd
	Juhani Alaranta /kesk	Pekka Saarnio /vas
	Janina Andersson /vihr	Säde Tahvanainen /sd
	Toimi Kankaanniemi /skl	Jukka Tarkka /nuors.
	Pekka Kuosmanen /kok	

VASTALAUSE

Perustelut

Liikenteen määrän kasvaessa alkoholin vaikutuksen alaisena ajaminen aiheuttaa yhä suuremman onnettomuusriskin. Juopuneena liikenteessä toimiva vaarantaa aina oman henkensä lisäksi myös muiden liikenteessä olevien hengen. Tämä koskee kaikkia liikennemuotoja. Lakivaliokunta esittää yksimielisesti rattijuopumuksen enimmäisrangaistuksen nostamista kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Sen sijaan promille-rajoihin valiokunta ei esitä muutosta.

Mielestämme kaikessa liikenteessä tulee siirtyä täysraittisuuden periaatteeseen. Tämä edellyttää promillerajojen kiristämistä kaikissa liikennemuodoissa. Kun nollaraja voisi aiheuttaa käytännössä joitakin hankaluuksia, esitämme rajaksi 0,1 promillea ja törkeän rattijuopumuksen rajaksi 1,0 promillea ja niitä vastaavia pitoisuuksia uloshengitysilmassa.

1.**Laki****rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 44 luvun 9 §, sellaisena kuin se on osittain laissa 578/1995,
muutetaan 23 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä
lisätään 48 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 578/1995 uusi 4 momentti seuraavasti:

23 luku

Liikenne rikoksista

1 ja 2 §
 (Kuten LaVM)

3 §

Rattijuopumus

Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua

1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen vereensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään *0,1 promillea* tai että hänel-

Vesiliikenteessä ja erityisesti ilma- ja junaliikenteessä rajan alentaminen on erityisen perusteltua, koska näissä lähes poikkeuksetta on kysymys työtehtävissä olevista henkilöistä, joihin matkustajien ja muiden liikenteessä olevien tulee voida kaikissa tilanteissa täysin luottaa. Työmaajuopotteluun tulee suhtautua erittäin tiukasti. Siksi esitämme kiristystä myös näihin rajoihin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2.—5. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan ehdottamassa muodossa ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

lä tällöin on vähintään *0,05 milligrammaa* alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai

2) käytettyään muuta huumaaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut,

on tuomittava *rattijuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

4 §

Törkeä rattijuopumus

Jos rattijuopumuksessa

1) rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus on vähintään *1,0 promillea* tai hänellä on vähintään *0,50 milligrammaa* alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai

2) rikoksenteikijän kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut taikka

3) rikoksenteikijä on käyttänyt muuta huumaaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut,

ja olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, rikoksenteikijä on tuomittava törkeästä rattijuopumuksesta vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Vesiliikennejuopumus

Joka ohjailee alusta tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä

1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen vereensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään *0,1 promillea* tai että hänellä tällöin on vähintään *0,05 milligrammaa* alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai

2) käytettyään muuta huumaaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut,

ja olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava *vesiliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

(2 mom. kuten LaVM)

6 §

Ilmaliikennejuopumus

Joka ohjaa ilma-alusta tai toimii sen miehistön jäsenenä tai muussa lentoturvallisuustehtävässä

1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen vereensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään *0,1 promillea* tai että hänellä tällöin on vähintään *0,05 milligrammaa* alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai

2) käytettyään muuta huumaaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut,

on tuomittava *ilmaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

7 §

Junaliikennejuopumus

Joka kuljettaa junaa tai toimii muussa junaturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä

1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen vereensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään *0,1 promillea* tai että hänellä tällöin on vähintään *0,05 milligrammaa* alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai

2) käytettyään muuta huumaaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut,

LaVM 24/1998 vp — HE 32/1997 vp

on tuomittava *junaliikennejuopumuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

8—12 §
(Kuten LaVM)

48 luku

Ympäristörikoksista

3 §
(Kuten LaVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten LaVM)

Helsingissä 21 päivänä tammikuuta 1999

Toimi Kankaanniemi /skl
Juhani Alaranta /kesk